Anexa nr. 2 la Ordinul ministrului educaţiei şi cercetării nr. 3919 / 20.04.2005

MINISTERUL EDUCAȚIEI ŞI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ŞCOLARE PENTRU CLASA A IV-A

ISTORIE

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 3919 / 20.04.2005

București, 2005

NOTA DE PREZENTARE

Programa propune ca scop al studierii istoriei în clasa a IV-a familiarizarea elevilor cu teme referitoare la trecutul mai apropiat sau mai îndepărtat al localității natale, al României şi al Europei, utilizând mijloace adecvate vârstei acestora.

Pornind de la modelul didactic al istoriei, conceput pentru toată durata şcolarității, experiențele de învățare propuse reprezintă, deopotrivă, etape ale unui tip specific de antrenament intelectual şi ocazii pentru valorificarea experiențelor afectiv-atitudinale.

Nucleul funcțional al programei este reprezentat de obiectivele de referință, activitățile de învățare şi conținuturile propuse.

În elaborarea programei s-au avut în vedere:

- modificările de structură a sistemului de învățământ (scăderea vârstei de şcolaritate şi extinderea duratei învățământului obligatoriu) prevăzute de Legea nr. 268/2003 de modificare şi completare a Legii învățământului;
- contribuția istoriei la obiectivele etapei de şcolaritate pe care o reprezintă învățământul primar;
- recomandările referitoare la studiul istoriei, cuprinse în documente elaborate la nivel european, în mod deosebit, Recomandarea nr. 15/2001 a Consiliului Europei cu privire la studiul istoriei în secolul XXI şi Memorandumul pentru educația permanentă, elaborat de Uniunea Europeană;
- rezultatele unor cercetări referitoare la studiul istoriei în învățământul primar;
- valorificarea experienței cadrelor didactice care au utilizat programa anterioară;
- contribuția istoriei la competențele de bază care se dezvoltă prin învățământul primar.

Luarea în considerare a acestor elemente a avut consecințe la nivelul definirii elementelor componente ale programei.

Programa şcolară are următoarea structură:

- *nota de prezentare* care identifică scopul studierii istoriei în clasa a IV-a şi locul pe care îl ocupă această etapă de şcolaritate în învățământul obligatoriu;
- *obiective cadru*, reprezentând obiective cu un grad ridicat de generalitate şi de complexitate, care se referă la formarea unor capacități şi atitudini specifice obiectului de studiu şi sunt urmărite de-a lungul mai multor ani de studiu;
- *obiective de referință* care specifică rezultatele aşteptate ale învățării la nivelul fiecărui an de studiu;
- *exemple de activități de învățare* construite astfel încât să valorifice experiența concretă a elevului şi să poată fi integrate unor strategii de predare-învățare adecvate contextelor variate de instruire;
- *conținuturi* organizate în jurul unor domenii[1] relevante pentru elev şi reprezentative din perspectiva ştiinței şi a cerințelor societății contemporane. standarde curriculare de performanță reprezentând criterii de evaluare a calității procesului de învățare;
- *standarde curriculare de performanță*, reprezentând criterii de evaluare a calității procesului de învățare.

[1] Aceste domenii, prezente pe toată durata studierii istoriei în învățământul preuniversitar sunt: *Popoare şi spații istorice; Oamenii, societatea şi lumea ideilor; Statul şi politica; Religia şi viața religioasă; Relațiile internaționale*. Deoarece clasa a IV-a reprezintă o introducere în studiul istoriei, programa a optat pentru teme care fac trimitere la trei dintre domeniile menționate

Forma actuală a programei îşi propune să contribuie la recâştigarea interesului elevilor faţă de cunoaşterea trecutului prin:

- propunerea unui traseu de învățare în care elevii fac cunoştinţă cu trecutul pornind de la situaţii familiare (aspecte care ţin de istoria locală sau de teme privitoare la copilăria în trecut şi astăzi) urmate de cele care se află la mai mare distanţă în timp şi spaţiu;
- adecvarea obiectivelor cadru la etapa de şcolaritate pe care o reprezintă învăţământul primar;
- o diversificare a activităţilor de învățare şi o creştere a ponderii acestora în programă.

Programa propune obiective de referinţă, exemple de activităţi de învățare şi conţinuturi proiectate pe structura plajei orare de 1-2 ore. Clasele care optează pentru 2 ore pe săptămână vor parcurge toate obiectivele şi conţinuturile.

Date fiind elementele de noutate pe care le include programa, vor fi realizate sugestii metodologice care să ofere învăţătorilor exemple de aplicare creativă a acesteia.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ŞI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Reprezentarea timpului şi a spațiului în istorie

	Obiective de referință	**Exemple de activități de învățare**
	La sfârşitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:	*Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:*
1.1.	să ordoneze obiecte după criteriul „mai vechi" / „mai nou"	– **prezentarea** unor obiecte vechi aparținând familiei; – **alcătuirea şi prezentarea** arborelui genealogic al familiei folosind o schema dată;
1.2.	să ordoneze evenimente personale / evenimente istorice	– **alcătuirea** unui jurnal personal / jurnal al clasei; – **ordonarea** cronologică a unor benzi desenate reprezentând evenimente din viața personală / din viața oamenilor / din istorie;
1.3.	să povestească aspecte ale legăturilor dintre mediul geografic şi viața oamenilor	– **citirea** hărții geografice şi a celei istorice; – **citirea** unor texte care să ilustreze legătura dintre om (ocupații, locuințe, obiceiuri) şi mediul în care trăieşte; – **completarea / situarea** unor informații istorice pe hărți parțial completate; – **citirea şi comentarea** unor imagini / fotografii; – **descrierea** unor fotografii ilustrând locuri, clădiri, preocupări ale oamenilor din localitatea natală / rezidențială; – **întocmirea** unor fişe cu tradiții şi obiceiuri specifice localității natale / rezidențiale, desfăşurate cu ocazia unor sărbători.

2. Cunoaşterea şi utilizarea surselor istorice

	Obiective de referință	**Exemple de activități de învățare**
2.1.	să recunoască şi să utilizeze informații dintr-o sursă istorică	– **identificarea** informației dintr-o sursă folosind întrebări ajutătoare; – **realizarea** unor compuneri / desene pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă consultată (texte, fotografii etc.) despre personalități, obiceiuri, fapte; – **realizarea** în grup a unor machete care reprezintă diverse aspecte ale vieții oamenilor în diverse timpuri şi spații istorice (cetăți, castele, aşezări omeneşti, monumente, bătălii); – **realizarea** în grup a unei mape " Ştiați că … ? "; – **colecționarea** individuală sau în grup a unor pliante cu fotografii, imagini ale localității natale / de reşedință din diverse timpuri; – **descrierea** unor aspecte ale vieții cotidiene dintr-o localitate folosind surse de informare consultate; – **observarea / comentarea** unor tablouri, imagini, filme, diapozitive, texte referitoare la evenimente, personalități, aspecte ale vieții cotidiene în diferite momente ale istoriei;
2.2.	** să selecteze surse necesare pentru prezentarea unor evenimente / personalități*	– ***identificarea** de surse de informare despre tema discutată în biblioteca personală / a şcolii etc.;* – ***realizarea** unui portofoliu care să cuprindă copii ale unor acte personale importante, care în timp pot deveni documente (certificat de naştere / de botez, diplome, programe,etc.);* – ***strângerea** unor fotografii, ilustrații, articole, afişe care prezintă un eveniment / personalitate importantă din localitate / din istorie;* – ***alcătuirea şi prezentarea** unor miniproiecte despre evenimente / personalități îndrăgite.*

3. Cunoaşterea şi utilizarea termenilor istorici

	Obiective de referinţă	**Exemple de activităţi de învăţare**
3.1.	să folosească termeni istorici în situaţii diverse	– **repovestirea** unor legende istorice; – **povestirea** unor evenimente / fapte istorice, utilizând termeni învăţaţi (joc didactic „Roata istoriei”); – **completarea** unor texte lacunare (joc didactic „Săculeţul fermecat”); – **întocmirea** unui glosar de termeni (joc didactic „Alfabetul istoric”); – **alcătuirea** unor enunţuri utilizând termeni daţi; – **construirea şi rezolvarea** unor rebusuri pe teme istorice; – **dramatizarea** unor lecturi cu conţinut istoric utilizate la clasă.

4. Cunoaşterea şi interpretarea faptelor istorice

	Obiective de referinţă	**Exemple de activităţi de învăţare**
4.1.	să aprecieze rolul oamenilor în desfăşurarea evenimentelor	– **vizite** la muzee; – **analizarea** unor imagini referitoare la activităţi economice (munca la câmp, meşteşuguri, târguri), desfăşurarea unor confruntări armate; – **participarea** la sărbători şi ceremonii locale; – **discuţii** în grup despre relatări din scrierile călătorilor prin zona respectivă; – **citirea şi discutarea** unor pasaje din monografii ale localităţilor.
4.2.[2]	să formuleze puncte de vedere cu privire la evenimente / fapte / personalităţi	– **discuţii în grup** referitoare la faptele unor personalităţi, la evenimentele desfăşurate într-o perioadă studiată; – **realizarea şi prezentarea de reportaje / interviuri** cu oameni care au participat la diverse evenimente din viaţa localităţii, regiunii; – **formularea** unor opinii personale referitoare la informaţii provenite din lectura textelor; – **identificarea** unor mesaje exprimate în diferite enunţuri.
4.3.	** să compare fapte istorice, punând în evidenţă schimbările survenite*	– ***discuţii** în grup pe teme istorice propuse;* – ***competiţii** de grup pe o temă istorică dată.*

5. Dezvoltarea unei atitudini pozitive faţă de sine şi faţă de ceilalţi

	Obiective de referinţă	**Exemple de activităţi de învăţare**
5.1.	să exprime opinii personale în aprecierea faptelor din trecut şi prezent	– **discuţii în grupuri** despre fapte petrecute în trecut sau în prezent; – **realizarea** unor postere cu teme diverse.

CONŢINUTURILE ÎNVĂŢĂRII

A. ISTORIA LOCALĂ

- **Familia : istoria familiei, sărbători de familie**
- **Vecinii şi comunitatea; teritoriu, monumente, castele şi cetăţi; locuinţa, ocupaţii şi viaţa cotidiană**
- **Copilăria de ieri şi de azi**

[2]

B. POPOARE DE IERI ŞI DE AZI

- **Dacii, romanii, grecii, galii, slavii, turcii**

(mod de viață: ocupații, locuințe, îmbrăcăminte, obiceiuri; cultură; conducători)

- **Românii, francezii, ungurii, germanii, rușii, sârbii, bulgarii**

(localizare pe hartă, influențe reciproce, tradiții, obiceiuri, sărbători; comunități ale minorităților pe teritoriul actual al României)

C. MOMENTE ALE ISTORIEI

- **<u>Conducători, eroi şi evenimente</u>: Alexandru cel Mare, Decebal, Traian, Carol cel Mare, Dragoş, Mircea cel Bătrân, Vlad Ţepeş, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu, Napoleon, Avram Iancu, Alexandru Ioan Cuza, Carol I, Regina Maria, Ecaterina Teodoroiu**

Învățătorii au libertatea de a alege cel puțin 5 dintre conducătorii şi eroii nominalizați, respectând proporția de 3 personalități din istoria națională la 2 din istoria universală. Elevii vor fi capabili să recunoască conducătorul, să localizeze în timp – secol – şi în spațiu domnia, să numească câteva fapte săvârşite, să aprecieze rezultatele acestor fapte. În organizarea şi desfăşurarea lecțiilor se va urmări ca elevii să poată face conexiuni intra şi interdisciplinare, să poată valorifica cunoştințele şi experiențele dobândite în anii anteriori de studiu la diverse discipline.

- **<u>Călători şi călătorii</u>: Marco Polo, Cristofor Columb, Magellan, Badea Cârțan, Spătarul Milescu, Emil Racoviță, călătoria în cosmos**

Învățătorii au libertatea de a alege cel puțin 4 dintre călătorii menționați, respectând proporția de 2 din istoria națională şi 2 din cea universală. Elevii pot fi antrenați în realizarea unor proiecte care să le permită familiarizarea cu diverse tehnici de învățare cum ar fi: utilizarea dicționarelor sau a altor surse pentru tema propusă (exemplu: călătoria lui Badea Cârțan), folosirea atlasului istoric – geografic, identificarea unor cărți în biblioteca şcolii şi / sau personală etc.

- **<u>Castele, cetăți şi oraşe</u>: Bucureşti, Cluj, Iaşi, Sibiu, Suceava, Târgovişte, Curtea de Argeş, Roma, Viena, Constantinopol, Veneția, Versailles, Castelul Huniazilor, Castelul Bran, Castelul Peleş**

Învățătorii au libertatea de a alege cel puțin 4 dintre castelele, cetățile sau oraşele enumerate sau altele în funcție de resursele avute la dispoziție sau de interesele colectivului de elevi, respectând proporția de 2 din spațiul românesc la 2 din spațiul internațional. Elevii pot fi antrenați în realizarea unor proiecte (de exemplu realizarea unui ghid al castelelor / cetăților dintr-o anumită regiune în urma unei excursii tematice), portofolii despre un oraş nominalizat cuprinzând legende / momente / monumente / personalități care au trecut sau au trăit în oraş / viața locuitorilor sau proiecte pe tema protejării zonelor istorice din localitatea de reşedință.

D. EUROPA UNITĂ

- **Simbolurile Uniunii Europene (drapel, imn, ziua Europei)**

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

LA FINELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR

	Obiectiv cadru		Standard
1.	Reprezentarea timpului şi a spațiului în istorie	S1.	Localizarea în timp şi spațiu a unui eveniment istoric studiat.
2.	Cunoaşterea şi utilizarea surselor istorice	S2.	Identificarea de informații dintr-o sursă istorică dată.
3.	Cunoaşterea şi utilizarea termenilor istorici	S3.	Relatarea unui eveniment istoric studiat, folosind termeni de specialitate.
4.	Cunoaşterea şi interpretarea faptelor istorice	S4.	Prezentarea unui fapt istoric pe baza unui plan simplu de idei.